

KRANJSKI ZVON

ŽUPNIJSKI LIST ZA KRANJ IN OKOLICO.

Izdaja: mestni župni urad v Kranju.
Izhaja zadnji teden v mesecu.

L. 1934. Št. 5.

Posamezna šte. 1 Din.

Spomeniški konservator dr. Fr. Stelè:

Obnova župne cerkve v Kranju

Župna cerkev v Kranju je bila zadnjič obnovljena pred skoro polstoletjem. Ne maramo se spuščati v vprašanje, koliko je bilo takratno delo posrečeno ali morda celo ponesrečeno, ampak samo kratko ugotavljamo za sedanjost mnogo važnejše dejstvo, da je stanje notranjščine te cerkve danes že kričeče zanemarjeno, vse prej kakor lepo in gotovo ne v ponos župnije, ki so jo vedno šteli med najbolj ponosne in samozavestne v škofiji. Temeljita popravila so nujna. En sam pogled na slikarijo nas prepriča, da so celi važni deli pokriti s plesnobo in prahom, ako niso sploh razkrojeni in uničeni. En sam pogled na veliki oltar zadostuje za dokaz, da je ostarel, obledel in vsak drug učinek prevpijejo njegove slabe strani. Tem dejstvom nasproti pa stoji gotovost, da je arhitektura kranjske cerkve svojevrstna in sama po sebi izredno bogata. Svetišče je lepo umerjeno in modro ločeno od ladje; ta pa je zasnovana kot dvorana, katere svode nosijo sloki stebri, med katerimi se prostornina skoraj brez zadržka razliva do cerkvenih sten, ki jo trdno oklepajo. Kakor palmovi listi se prepletajo nad tem prostorom nad svojimi stebli-stebri rebrasti oboki in vsako križišče teh reber je okrašeno z rožo ali svetniško figuro ali grbom. Nobe-nega dvoma ni, da je glavna vrednost te stavbe v njenem lepo umerjenem, prijetno visokem prostoru, v elegantnem redu stebrov, ki nosijo oboke, in v kiparskem bogastvu, ki se je razbohotilo po stropovju. Če v mislih odstranimo vse slikano bogastvo, bi bil učinek te cerkve, tudi če bi bila čisto gola, popolnoma zadovoljiv, ker zanj zadostujejo ti osnovni trije elementi.

Kranj stoji sedaj glede svoje cerkve na sledečem razpotju: Ali naj obnovi vse, kakor je sedaj, ter bo posledica stanje po obnovi pred štiridesetimi leti, ali naj se obnovitev izvrši po novih načelih s skrajnim vpoštevanjem odličnih arhitektonskih momentov te stavbe. Odločitev gotovo ni lahka. Merodajna zanjo more biti samo lepota vrednost sedanjega in pa vprašanje, ali bi obetano novo bilo tudi boljše od sedanjega.

Sedanje stanje ustreza naziranju dobe svojega postanka pred nekako polstoletjem in izvira iz stremljenja, vrniti kranjski cerkvi zopet prvotno čisto in pristno gotško lice. Več kakor umetniška vrednost novega oltarja je takrat štelo dejstvo, da je zasnovan v raznih stolpičkih in podobnih zunanjih značilnostih gotskega sloga. Slog, v katerem je bil izvršen, ni bil sploh nikdar resničen, ampak namišljen, in so mu dali značilno ime „mizarska gotika“. V pravi gotiki je celota tega oltarja nesmisel, ker ji manjka značaja organskega proizvoda. Kot posnetek gotskega sloga je ta oltar vzorec brez vrednosti, kot sodobni izdelek pa lepотно in skoraj tudi obrtniško brez interesa. Če njega nadomestimo z novim oltarjem, ki bo ustrezal prostoru, kamor bo postavljen, in ki bo izraz in

dokaz zrelega sodobnega umetniškega ali vsaj umetno obrtnega ustvarjanja, smo gotovo storili samo prav.

Zadeva z oltarjem bo verjetno precej jasna tudi ljudem, ki jim umetnost ni ravno vsakdanji posel, težja pa je zadeva s slikarijo te cerkve. Vsi vemo, da naše ljudstvo ljubi slikane cerkve in da naša domovina naravnost slovi po mnogih dobrih delih cerkvenega slikarstva preteklih dob. Ali spada slikarija kranjske cerkve v vrsto takih del? Brez obotavljanja si upamo odgovoriti, da ne. Ona je pač res dokument okusa svoje dobe; toda slabost te dobe je bilo v tem, da so njeni izdelki daleč od umetnosti in kar po vrsti skoraj izraz precej suhoparne ako ne naravnost nedozorele obrti. Za Kranj ima ta slikarija posebno vrednost tudi zato, ker je njen figuradni del delo kranjskega slikarja domačina. Prezreti pa ne smemo pri tej oceni, da ta slikar ni nikdar prestopil iz obrti meje v umetniško ustvarjanje, da je svoje tu izvršene slike kopiral po predlogah in na njih ni nič nenadomestljivega. Dekorativna stran slikarije kranjske cerkve pa je naravnost taka, da ubija arhitektonski izraz te stavbe, ki bi po vseh načelih dekorativne umetnosti moral prevladovati; slikarija bi morala njegovo izraznost dvigniti, ne pa zbrisati. Imela bi sicer tudi pravico, zbrisati jo, a samo tedaj, ako bi samostojno predstavljala lepотно in umetnostno vrednoto, ki bi bila vsaj enakovredna arhitektonski. O kranjski slikariji je mogoče trditi samo nasprotno: Lepotno in umetnostno brezpomembna, skrajno bahaška slikarija je prevpila odlično samozavest arhitekture. Konkurenca te slikarije arhitekturi je očitvidna, a gotovo notranje neopravičena. Monumentalnost arhitekture, ki se javlja v velikih, določno začrtanih ploskvah prostor oklepajočih sten, v slokih pa samozavestnih stebrih, in sestavno sigurni, zato igračkasto bogati mreži obokov, je ubita, ker ta slikarija igračkasto, skoraj otročje tja v en dan drobi te ploskve s svojimi nesmotrenimi delitvami; stebri, katerih bistvo je sloko, neovirano stremljenje do tja, kjer zadenejo na svod, so malenkostno razkosani, in sama po sebi energično močna rebra obokov moraš naravnost iskati v labirintu obrobljajočih jih širokih pasov, ki zmanjšujejo njih energijo, polja med njimi pa nenaravno zmanjšujejo. Mesto monumentalnega vtisa, ki bi ga ta arhitektonsko odlična notranjščina morala imeti po pravilno zasnovani slikariji, je vtis skrajno nemiren, tektonsko nejasen in nepristen.

Če obstoječo slikarijo obnovimo in to delo izročimo človeku, ki bi to lahko izvršil po vseh pravilih moderne restavratorske tehnike, bi to stalo blizu toliko kakor novo, če pa to delo izročimo obrtniku, da ga po svojih močeh pokrpa, bo obnovljeno delo izgubilo še lep del tistega učinka, ki ga je prvotno imelo.

Torej na novo slikati — boste mogoče sklepali iz dosedanjega. Če bi delo izvršila prvovrstna umetniška moč, ne bi bilo govora, gotovo pa je, da bi to pomenilo proračunsko obremenitev, ki dvomim, da je v sedanji stiski mogoče misliti nanjo. Mnoga sodobna dela v kranjski

arhitektonsko sorodnih cerkvah pa dokazujejo, da je lepota potrebi mogoče popolnoma zadostiti tudi brez slikanja. Sodobno spomeniško varstvo je namreč pravilno revidiralo načelo svojih prednikov, načelo, ki je pred skoraj polstoletjem zakrivilo, da je kranjska župna cerkev po takratni obnovitvi izgubila vse, kar je spominjalo na njene doživljaje v tolikih stoletjih, odkar stoji. Prepričan sem, da bi bili popravili tudi arhitekturo, kar so drugod takrat pogosto delali dva velika primera samostanska cerkev v Klosterneuburgu pri Dunaju in stolnica v Zagrebu, če bi to ne ogrožalo kar njenega obstanka. Tako se je zgodilo, da je kranjska cerkev rešila v sodobnost nepokvarjeno samo svojo golo notranjo arhitekturo in lepo pročelje s portalom.

Načelo restavriranja v prvotno stanje se je izkazalo tudi v kranjskem slučaju kot nepravilo, ker je uničilo nepovračljive zgodovinske priče v negotskih oltarjih in drugi opremi, ker je imelo v tem slučaju za resnično in visokovredno gotiko tako malo razumevanja, da je istočasno s to regotizacijo (obnovitvijo v „pristnem“ gotskem slogu) dopustilo da so prodali slike dragocenega velikega oltarja kranjske cerkve iz zač. XVI. stol. na Dunaj, mesto da bi jih postavili nazaj na najčastnejše mesto v cerkvi in ker je uničevalo stare lepote ne da bi zanje vračalo enakovredne nove. Sodobno varstvo spomenikov sicer tudi obnavlja prvotna stanja, toda samo, kolikor so v kakršnikoli obliki preživela sile časov, vsak podedovan predmet v cerkvi skuša ohraniti, ako je sploh še poraben za sodobno življenje in lepoto občutje, novo pa dodaja iz svojega sodobnega duha v novih oblikah sicer, a z zahtevo, da je zasnovano v danem arhitektonskem okviru. Zgledni primeri za take obnovitve gotskih cerkva sta stolnici na koroški Krki in v Gospe Sveti, kjer so odkrili stare freske in obnovili stare ornamentalne slikarije, ostalo pa pokrili z enotnimi barvnimi toni in tako vrnili tem cerkvam najosnovnejše kar imajo, njihovo gradbeno lepoto, ki pri gotskih cerkvah tudi brez slikarije sama sebi zadostuje. V Gradcu so po istem načelu restavrirali stolno cerkev, kjer so odkrili in restavrirali dekorativno izredno posrečene freske na svodih, frančiškansko in mestno župno cerkev. Povsod so odstranili kranjski sorodno obrtniško dekorativno in in figuralno slikarijo, očistili iz rezanega kamena zidane nosilne dele glavbe (stebre, polstebre, rebra, portale, konzole, sklepnike itd.) do njih kamenite podlage in je sedaj njih lepota samo v soigri naravne barve gotskega peščenca, ki je topel in živ kakor nobena umetna barva biti ne more, in pretehtanih enotnih barvnih tonov po stenah in svodih. Edino sklepnike, ki so bili prvotno skoraj redno pokriti z barvami, obnavljajo po najdenih ostankih.

Po tej najsigurnejši poti vrača sodobno spomeniško varstvo starim cerkvam tisto lepoto, ki jo nosijo, čeprav zabrisano po poznejših prezidavah in preslikavah, še živo v sebi, kjer čaka, da jo kdo pokliče na beli dan in v zavest ljudi. Ta pot more biti tudi za kranjsko cerkev edino pravilna. Njena prirojena lepota se opira danes edino še na njeno arhitekturo in njeno izredno bogastvo; tej vrniti njeno življenje mora biti naša prva naloga. Da je zato treba odstraniti že itak razpadajočo slikarijo, je nedvomno.

Hudo moti in bo v novem miljeju še bolj motil dosedanji križev pot. Ta je povprečno tirolski podobarski izdelek, ki bi kot reliefna podoba še ne bil ravno nedostojen za cerkev. Brez vrednosti, nerodno veliki in cerkveni lepoti naravnost škodljivi pa so okviri. Njihova odstranitev je močno zaželjena. Podobe same bi se lahko pogreznele v steno ali pa postavile na primerne lične police. Z rešitvijo tega vprašanja bi bodoča uredba cerkve mnogo pridobila.

V tej zvezi je polepšanje naravnost grde kapele ob prezbiteriju kar postranskega pomena. To izboljšanje pod vodstvom izkušnega arhitekta ne bo težko. Osnovno vprašanje za bodočnost cerkve in njene lepote je le vpra-

šanje novega velikega oltarja. Da stari v prenovljenem ozračju izgubi vsako vrednost in bi postala njegova „tislarska“ vrednost po obnovitvi šele prav jasna, je gotovo. Po izkazano neuspelem poskusu oživiti v njem gotske oblike, tega ne bomo več poskušali in bomo ustvarili iz sodobnega umetniškega občutja najboljše, kar zmoremo. Najboljše, kar zmoremo, pa je skrito v dušah in snovanjih naših živih umetnikov in zato naša živa sodobna cerkvena umetnost ne sme mimo njih, če hoče, da bo sama živa. Za Kranj že imamo tak načrt. Kriterij, po katerem ga presojava, more biti samo tale: Ali novi načrt ustreza liturgičnim potrebam in tozadevnim kanoničnim predpisom, 2.) ali novi načrt ustreza lepotnim potrebam bodočega v sodobnem smislu svoje prvotne pristnosti prenovljenega prostora? O prvem odloča cerkvena oblast in je načrt zasnovan itak s sodelovanjem tistega, ki te potrebe najboljše pozna, duhovnika.

O drugem pa lahko rečemo ob predloženem načrtu, da je nedvomno zasnovan iz pravilnega občutja tega, kar dani prostor potrebuje kot arhitekturo lepoto poživitev. Glavni oltar je namreč lepoto jedro cerkvenega prostora stati mora v njem tako kakor bi bil organsko izrastel iz njegovih predpogojev. Proučili smo načrt na mestu in si upamo reči: Misel tega načrta je prava. Pozabiti pa ne smemo, da je vsak zasutek končno le slutnja in tipanje k tisti resničnosti, ki se utelesi šele v resnično izvršenem delu, pri čemer so dali z živim sodelovanjem najboljše snovatelj in izvršitelj. Vsako resnično delo je namreč dokument naše zmožnosti ali nezmožnosti in tiste vrednosti ali nevednosti, ki jo dokazujemo z vsakim duhovnim ali materialnim delom.

Iz dveh elementov naj se torej spočne lepota obnovljene kranjske župne cerkve: Iz njene zgodovinsko dane a v svoji lepoti neposrednosti precej zabrisane arhitekture, in iz novega oltarja, ki naj bo in mora biti dokaz naše žive umetniške zmožnosti. Iz sozvočja obeh kakor vidim v duhu, vstaja lepota lik vaše bodoče župne cerkve.

K prenovitvi župne cerkve

Novi oltar, oziroma novi oltarni nastavek je nujno zahteval prenovitev celotne notranjščine župne cerkve. Brez celotne prenovitve župne cerkve, bi stal novi oltar v cerkvi, kakor nova krpa na stari obleki! Zamazanost cerkve bi še bolj vpila, oltar bi ne spadal v njo.

Glede novega oltarja in prenovitve župne cerkve se slišijo različna mnenja. Eni hvalijo, drugi grajajo! Če bi župnik na vse to gledal, bi pač moral obsedeti sredi med dvema stoloma!

Naša župna cerkev je znamenito in zgodovinsko delo arhitekture. Bila bi velika škoda, če bi se kaj napravilo, kar bi bilo pokvarjenje in ne izboljšanje. Restavracija in novo delo v cerkvi je pa tudi velika odgovornost! Tu gre za dolgo dobo let! Lepo delo bo v čast Bogu, v spodbudo ljudem in v ponos župnije; slabo delo bi pa vpilo desetletja ali celo stoletja, da se je nekaj nekdanj „spacalo“ v župni cerkvi. Nekdanji kranjski župnik Mežnarc je delal prezidaval, popravljal in podiral kar po svoji volji. Takrat ni na to gledala ne škofija in ne oblast, da se umetnosti ohranijo in da se nova dela izvrše po umetnostnih vidikih. Danes tega noben župnik več ne bi hotel in tudi ne smel. Vsak župnik bi bil nespameten, ko bi na svojo odgovornost preurejeval tako cerkev, kakor je kranjska, ker bi si morda za dolgo dobo let nakopal lahko odgovornost za kake napake pri popraviljanju. Poleg tega imamo danes državne konservatorje, ki morajo paziti, da se ne pokvari kaka umetnina in se nobeno delo pri cerkvah ne more izvršiti brez njihovega dovoljenja. Posebno pa danes bud-

no pazi naša škofija, da se vsa nova dela in vsa popravila pri cerkvah vrše v skladu s cerkvenimi in z umetniškimi načeli. Brez dovoljenja škofije se ne sme ničesar pri cerkvi izpremeniti in nič novega narediti.

O novem oltarju v naši župni cerkvi in o restavraciji župne cerkve že razpravljamo z univerzitetnim profesorjem Vurnikom nad 4 leta! Prof. Vurnik je bil že pogosto v Kranju in si je že večkrat ogledal in preštudiral cerkev in vse okoliščine, ki pridejo v poštev pri restavraciji. Banovinski konservator dr. Fr. Stele je bil med tem časom že dvakrat v Kranju radi novega oltarja in prenovitve župne cerkve. Pregledal in odobril je vse tozadevne načrte. Tako je vsa zadeva v rokah večših strokovnjakov in se ni bati, da bi se kaj „zašuštralo“.

Naprosil sem dr. Steleta, da napiše o novem oltarju in o restavraciji župne cerkve članek za Kranjski zvon, kjer poda svoje strokovno mnenje. Pričujoča številka naša njegov članek, iz katerega se more vsak poučiti, kakšnih načel se bo držalo predstojništvo župne cerkve pri prenovitvi naše župne cerkve.

Pri napravi novega altarja in pri restavraciji cerkvene notranjščine pa se moramo — žalibog — ozirati tudi na gmotno stran, oziroma na to, koliko je upati, da bo mogoče v teh razmerah zbrati denarja v ta namen.

Prof. Vurniku sem kar določil vsoto, preko katere ne sme stati oltar. Če bi imeli denar na razpolago, bi se seveda dalo še kaj lepšega napraviti.

Nameravali smo obložiti tudi ves presbiterij (prostor okrog oltarja) s podpeškim kamnom, ker se tam javlja vlaga. A to bo moralo radi pomanjkanja denarja najbrž odpasti.

Morda bi si kdo želel, da bi se vsa farna cerkev poslikala. Glede tega jasno pove dr. Stele, da je težko dobro poslikati gotsko cerkev, tako da bi ne bila ubita gotska arhitektura. Če bi hoteli sedanjo, ne posebno umetniško slikarjo popravljati, bi to štalo več, kakor bo stala vsa restavracija župne cerkve. Če bi pa hoteli na novo slikati res lepo in umetniško, bi samo slikanje cerkve stalo najmanj 200.000 Din. Kje dobiti to vsoto danes?

Kaj se bo napravilo? Po vsej cerkvi se bo oklesal omet in vsa slikarija. Kamenita rebra se bodo popravila in bodo tako ostala rebra v naravnem kamnu, kakor so bila prvotno. Poslikane bodo le rozete, oziroma sklepniki pri rebrih. Če bi našli kake stare slike pod ometom, bi jih popravili. Sicer bi pa dobila po načrtu najbrž vsa cerkev nekako zelenkasto belo barvo, kakor so bile poslikane prvotno mnoge gotske cerkve. Če bo mogoče, bomo napravili ob glavnem oltarju dve novi okni, ker so sedanj: Kristus Kralj in Dobri pastir pokvarjeni in pa preveč kričeči.

Glede kapele Srca Jezusovega še ni padla odločitev.

Dela se bodo oddala sporazumno z dr. Steletom in prof. Vurnikom samim strokovnjakom. Kipe za oltar že dela akademski kipar Gorše v Ljubljani, tabernakelj z nastavkom pašar Mencej, prenavo cerkve in slikanje bo prevzel slikar Železnikar, kamnoseška dela pri oltarju bo izvršil kamnosek R. Jeglič iz Kranja. Oltar bo namreč nekoliko podaljšan in na vrhu oltarne menze pride še ena kamenita plošča in nastavek, kjer bodo klečali farni patroni.

Koliko bo vse to stalo?

Tabernakelj in nastavek delamo nekako v lastni režiji. Pašar Mencej je prevzel delo tako, da župna cerkev kupi ves material, on pa računa le svoje delo. Tabernakelj je že v delu. Zlato bomo sami kupili za zlatenje in bo prof. Vurnik sam poleg, ko se bo zlatilo, da bo delo napravljeno res solidno in da bo zlatenje držalo okrog 150 let. Ves tabernakelj bo stal okrog 50.000— Din, 4 farni patroni iz kararskega mramorja okrog Din 22.000—, kam

noseška dela pri oltarju okrog 16.000— Din, oklesanje vse cerkve in poslikanje okrog 40.000 Din, ureditev razsvetljave okrog 5.000— Din, dve okni po Din 10.000— Din 20.000— Skupno poprava ladije in oltarja Din 153.000 Če se bo vsaj za silo popravljala tudi še kapela, kar je nujno, moramo računati še za kapelo najmanj Din 20.000 Tako bodo znašali vsi stroški, če zelo skromno računamo, najmanj ca Din 173.000— Potreben bi bil popravila še portal, ki razpada, in pa glavna vrata, oziroma vsaj veternice.

Kako bomo mogli kriti te stroške?

Kritje za te izdatke bi bilo sicer mogoče dobiti potom konkurenčne obravnave. Toda to je zelo mučna zadeva! Treba bi bilo za to dolgih in mučnih obravnav, morda bi se kdo pritoževal, tako bi se lahko zadeva vlekla leta in leta! Pa je tudi neprijetno koga siliti k prispevkom za cerkev! Radi tega smo se odločili, da bomo skušali dobiti kritje za te izdatke s prošnjo za prostovoljne prispevke. Župna cerkev sama ima sedaj na razpolago le okrog Din 10.000. Zbrati bo treba še najmanj okrog Din 160.000. Morda bo kdo rekel: „Župnik ima pa velike oči, da si upa to vsoto zbrati“. Res korajže je treba, pa zaupanja v župljane, ki me upam ne boste pustili na cedilu! Napravili bomo par darovanj v župni cerkvi, poleg tega bo pa vzel župnik v roke beraško malho, pa bo potrkal po družinah! Upam, da me ne boste nikjer spodili praznih rok! S prošnjo za prispevke se bo obrnilo cerkveno predstojništvo tudi na mestno občino v Kranju in na kranjske tovarne.

Morda bi kdo ugovarjal, da se popravila izvršujejo v težkih časih svetovne krize! Če bi čakali na konec krize, ali na čase, ko bo dovelj denarja, nam morda lahko tačas cerkev razpade! Denarja ni bilo nikdar preveč! In če gledamo zgodovino naše cerkve, vidimo, da se je zidala v času največje krize, ko so Turki ropali po slovenski domovini...! Zakaj pa je sedanja kriza tako huda? Zato, ker ljudje denar tišče doma in ne pride v obrat, pa se ne dela in tako vlada ta velika brezposelnost! Krize so več ali manj krivi ali sokrivi vsi tisti, ki drže denar doma in ga ne dajo v promet! Da odpomore silni potrebi po cerkvah in da odpomore tudi brezposelnosti, je pariški kardinal Verdier napravil načrt, da bo sezidal v Parizu v delavskih krajih 60 novih župnih cerkva! Razpisal je javno posojilo, pa so v enem dnevu podpisali parižani nad 20 milijonov frankov tega posojila in je sezidal do sedaj s tem denarjem že 63 župnih cerkva! Tako so pariški verniki umevali versko potrebo, pa tudi socialno stran tega dela! Danes moramo vsi delati na tem, da se več dela, da se tako zmanjšuje brezposelnost! Tako je ravno gospodarska kriza, ki kliče, da naj se danes izvrše popravila pri župni cerkvi, ne pa da bi se odlagalo.

Kakor predvidevamo, se bodo pričela dela za prenovljenje notranjščine župne cerkve s 1. junijem, tako da se bo majniška pobožnost mogla nemoteno izvršiti. V prihodnji številki Kranjskega zvona bomo pa sporočili, kako se bo vršila služba božja tekom del v cerkvi.

Nаша katoliška akcija

(Nadaljevanje)

Apostolat molitve je eden izmed poglavitnih sredstev katoliške akcije. Moliti je treba in zopet moliti! Pridi k nam Tvoje kraljestvo žive vere, trdnega upanja, goreče ljubezni! Da bi se razširjalo, utrjevalo in poglobljevalo v nas kraljestvo božje!

Verniki, ki so res živi udje katoliške cerkve, molijo za katoliško stvar. Moli in delaj, tudi tu velja. Predvsem:

moli za napredek katoliške cerkve, potem pa tudi delaj po svojih močeh za zmago katoliške misli. V župniji ni pravega napredka v verskem življenju, če se ne moli v ta namen, če ni nič žrtev za to. Bog tako hoče, da se milost žive vere izprosi. „Molite, prosite in prejeli boste“, pravi Gospod. Prosite Očeta, da pošlje delavcev v vinograd, zakaj žetev je velika!

Zunanje delo: pridige v cerkvi, govori pri cerkvenih organizacijah, delovanje katoliške akcije in verskih organizacij, vse to ne rodi sadu, če ni molitve, ki izprosi temu delu blagoslova. Duhovniki moramo moliti za župnijo, župnik mora vsako nedeljo in vsak zapovedan praznik opraviti za župnijo sv. mašo. Pa tudi verniki, ki so živi udje katoliškega občestva, molijo za župljane, posebno pa za duhovnike v župniji, da bi ti z modrostjo sv. Duha in z evangeljsko vneto delovali za rast kraljestva božjega na zemlji, da bi Bog blagoslovil njihovo delo. Treba je moliti za katoliško akcijo, za katoliške organizacije, da bi resnično delovale za napredek žive vere; prositi je treba da bi Bog blagoslovil naše socialno delo, da bi bilo to res v dobrobit človeštvu in v čast božjo; moliti je treba za našo mladino, za napredek dobrega tiska, za katoliške misijone, za papeža, škofa, za spreobrnjenje grešnikov, za državo, za narod i. t. d.

Koliko mladine se nam izgublja! Satan in strast žanjeta obile sadove! Duhovniki v industrijskih krajih se čutimo kar nekam onemogle, ko gledamo to vrvenje, zapeljevanje, propadanje velikega dela mladine! Tovarna in delavnica je pogosto pohujševalnica! Pomagajte. pomagajte tej mladini s svojo molitvijo!

Koliko je v naši župniji suhih vej na drevesu žive cerkve! Ne uživajo več soka življenja pri sv. zakramentih, ne prihajajo več k sv. maši, ne molijo več. Žive v grehu in otopelosti že leta in leta! Taki ne bodo več oživelci za večno življenje, če ne bo kdo za nje molil.

Apostolat žrtve! V mali podstrešni sobici je živela 70 letna ženica. Že leta in leta je ležala na bolniški postelji. Domači so se že naveličali njene bolezni, ostala je skoro sama, popolnoma zapuščena. Marsikdo je modroval: „Zakaj je Bog ne pokliče? Kakšen pomen ima še to življenje? Sebi in domačim je v napotje!“ Pa to življenje je imelo velik pomen! Več dobrega in koristnega je napravila, kakor marsikak aktiven in živahen delavec katoliške akcije! Svojo zapuščenost, svojo bolezen, svoje bridkosti je žrtvovala za napredek katoliške stvar, za uspeh katoliških organizacij, za izpreobrnjenje grešnikov, za mladino... Vsaki dan je znova žrtvovala svoje trpljenje za kak poseben namen. In v tisti župniji se je poznalo, da nekdo mnogo moli in žrtvuje za dobro stvar! Takega apostolata žrtve je tudi nam treba!

Župnija Kranj

Oznanila za maj

1. Sv. Filip in Jakob, apostola. Ob 6 sv. maša s petjem, ob pol 8 zvečer slovesne šmarnice s petimi litanijami.

Majniška pobožnost se vrši pri oltarju M. B. v maju vsak dan zvečer in sicer ob delavnikih do vštetega 15. maja ob pol 8, od 16. maja dalje pa ob 8 zvečer ob nedeljah in praznikih pa ob 7 zvečer. — Ob nedeljah in praznikih so vedno pete litanije. Pri šmarnični pobožnosti naj poje vsa cerkev, pri litanijah naj vsa cerkev odpeva „prosi za nas“. Cel majnik je zjutraj ob 6 sv. maša s petjem.

Vabimo, da se udeležujete sv. maše zjutraj kakor tudi šmarnic zvečer.

Shodi verskih organizacij v majniku odpadejo radi šmarnic.

4. Prvi petek v mesecu. Sv. Florijan, ob pol 7 sose- skina sv. maša na Rupi.

6. V. nedelja po veliki noči. Služba božja po navadi. Ker je prva nedelja v mesecu, mesečno sv. obhajilo za moške.

7. Ponedeljek v prošnjem tednu, sv. maša ob pol 6, po maši gre procesija na Pungrat.

7. Torek v prošnjem tednu, sv. maša ob pol 6, po maši gre procesija na Huje, kjer je pridiga in sv. maša.

9. Sreda v prošnjem tednu, sv. maša ob pol 6, po maši gre procesija v Čirčiče, kjer je sv. maša s pridigo.

10. Vnebohod Gospodov, ob 6 sv. maša z enim blagoslovom, ob 10 peta sv. maša z dvema blagoslovoma. Po sv. maši vesoljna odveza za III. red.

11. Pričetek devetdnevnice na čast Sv. Duhu, pri litanijah se med devetdnevnico molijo predpisane molitve na čast Sv. Duhu.

16. Pastoralna konferenca v Cerkljah, v župni pisarni se ne bo uradovalo. Smrtni dan škofa Vidmarja, ob 6 zanj sv. maša.

19. Binkoštna vigilijska, strogi post, zdržek mesnih jedi in pritrganje pri jedi. Ob pol 7 blagoslov krstne vode, nato peta sv. maša.

20. Binkoštna nedelja, ob 6 sv. maša z enim blagoslovom in ob 10 peta sv. maša z dvema blagoslovoma.

21. Binkoštni ponedeljek, nezapovedan praznik, sv. maše ob 6, 8 in 10.

23. Kvaterna sreda.

25. Kvaterni petek.

26. Kvaterna sobota.

27. Praznik sv. Trojice, sv. maše ob 6, 8 in 10. —

Ob 8 je prvo sv. obhajilo. Prvoobhajanci naj se zbero ob 7.45 v župnišču, od tam gredo v sprevodu v cerkev, kjer ponove krstno oblubo. Prezbiterij in v to določene klopi so ob tej priliki rezervirane za prvoobhajance. Starše prosimo, da deklice pošljete k prvemu sv. obhajilu v dostojni obleki. Ta dan morejo prejeti sorodniki prvoobhajancev do 3. kolena popoln odpustek, če s prvoobhajanci prejmejo sv. obhajilo in molijo v papežev namen. Posebno za starše in brate ter sestre se spodobi, da gredo skupno s prvoobhajanci k sv. obhajilu.

Doba za velikonočno sv. obhajilo poteče s praznikom presv. Trojice; kdor še ni bil za veliko noč pri sv. zakramentih, naj gre vsaj ta dan.

31. Praznik sv. Reš. Telesa, god farnih patronov, celodnevno češčenje sv. R. T. Na predvečer se slovesno zvoni en četrt ure po Ave Mariji. Zjutraj na dan češčenja slovesno zvonjenje. Ob 6 se izpostavi Najsvetejše, blagoslov po rimskem obredu, litanije presv. Srca Jezusovega, sv. maša, po maši vesoljna odveza za III. red, Ob 7 druga sv. maša. Ob 8 slovesna sv. maša brez pridige, po maši procesija, ki gre letos v Savsko predmestje. Prvi blagoslov pred župniščem, drugi pred Majdičevo hišo, tretji pred Staro pošto, četrti na Glavnem trgu. **Takoj po procesiji bo še ena sv. maša.** Starše prosim, da poskrbite, da ne bodo ta dan otroci brez sv. maše. Mnogokrat otroci na ta dan pozabijo iti k sv. maši. Naj pridejo ali k 6., 7. ali k 8. sv. maši ali pa naj počakajo sv. maše po proce-

siji. Svetilke prosim, da se udeležijo v obilnem številu procesije. Lepo bi bilo, ko bi pri procesiji ne bilo nič gledavcev, ampak sami udeleženci procesije, ki se dostojno obnašajo. Procesija ni prilika za kake razgovore! Ta opazka ne velja samo za otroke.

Od 12 do 1 opravi uro molitve III. red. — Od 1—2 dekliška Marijina družba, od 2—3 ženska Marijina družba, od 3—4 šolski otroci, od 4—5 moški.

Ob 5 litanije presv. Srca Jezusovega, pridiga, slovesne pete litanije M. B., sklep šmarnic in celodnevnega češčenja, zahvalna pesem, slovesno zvonjenje.

Na **binško ponedeljek** bo na Sv. Joštu slovesen shod za može in fante. Takrat kolikor mogoče vsi fantje in može na Sv. Jošt! Sv. maše bodo tam ob 6 in ob 9 z govorom v cerkvi in zunaj cerkve.

Umrli v mesecu aprilu

1. **Kokalj Dušan**, zak. sin banovinskega uradnika, Kranj, Roženvenska ul. 38., roj. 19. jan. 1934 umrl 5. aprila.
2. **Pravst Ivan**, pekovski mojster, oženjen, Kranj 78., roj. 16. avg. 1888, umrl 9. aprila.
3. **Cuzak Jožef**, nezak. sin služkinje Ele, Stražišče 93., roj. 24. sept. 1933, umrl 10. aprila.
4. **Keršič Janez**, posestnik, Rupa 17., roj. 19. nov. 1893, umrl 29. aprila.
5. **Zupan Helena**, zak. hči delavca Jožefa, Rupa 16., roj. 10. aprila 1934, umrla 15. aprila.
6. **Puhar Ivana**, roj. Eržen, vdova, zasebnica, Premskovo 136., roj. 18. julija 1848, umrla 19. aprila.
7. **Dolar Janez**, zak. sin čevljarja Petra, Premskovo 24., roj. 24. junija 1933, umrl 20. aprila.
8. **Čater Franc**, delavec, oženjen, Kranj, Kokr. pr. 11., roj. 25. febr. 1897, umrl 20. aprila.

Poročeni v mesecu aprilu

1. **Grobelnik dr. Aleksander**, tajnik stola sedmorice v Zagrebu in **Majdič Marija**, hči trgovca in posestnika, Kranj, Kokr. pr. 29., poročena 7. aprila v Kranju.
2. **Gorjup Alojzij**, delavec, Premskovo 135 in **Konc Marija**, delavka, Premskovo 96., poročena 15. aprila v Kranju.
3. **Gašperlin Matija**, delavec, Klanec 40 in **Kern Frančiška**, služkinja, Klanec 43., poročena 22. aprila v Kranju.
4. **Hafner Jožef**, soboslikarski pomočnik, Premskovo 122 in **Šilak Marija**, kuharica, Kranj 112., poročena 22. aprila v Kranju.
5. **Novak Jožef**, trg. potnik, Ljubljana, Koritkova ul. 23 in **Weinberger Marija**, prodajalka, Kranj 74., poročena 22. aprila na Brezjah.

Župnija Šmartin pri Kranju

Oznanila

1. maj. **Sv. Filip in Jakob**. Začetek šmarnične pobožnosti. Šmarnice bodo ves mesec majnik: ob delavnikih ob pol 6 zjutraj (berilo, sv. maša in litanije pred izpostavljenim sv. Rešnjim Telesom), ob nedeljah in praznikih pa zvečer ob 7. — Na Bregu bodo šmarnice vsako nedeljo in praznik ob 4 popoldne.

3. **Najdenje sv. križa**.

4. **Sv. Florijan**. Ob 6 v Crngrobu objubljena procesija iz Stražišča.

6. **V. nedelja po veliki noči**. Božja služba po navadi, ob 9 sv. maša in delitev zakramenta sv. birme.

7. Procesija križevega tedna v Stražišče.

8. Procesija v Zg. Bitenju.

9. Procesija k Sv. Uršuli.

10. **Vnebohod Gospodov**. Božja služba zjutraj in ob 9 z blagoslovom. Zjutraj vesoljna odveza, skupno obhajilo Mar. družbe, popoldne ob 4 shod Mar. družbe na Bregu, zvečer ob 7 šmarnice.

11. Pričetek devetdnevne v čast Sv. Duhu.

13. **VI. nedelja po veliki noči**. Božja služba zjutraj in ob 9 v farni cerkvi, ob 9 tudi na Bregu in pri Svetem Joštu.

19. Zapovedan post. Po šmarnicah blagoslov krstne vode in peta sv. maša.

20. **Binško nedelja**. Božja služba zjutraj in ob 9 z blagoslovom.

21. **Binško ponedeljek**. V farni cerkvi božja služba zjutraj in ob 9 po navadi. Pri Sv. Joštu ob 9 shod mož in fantov kranjske dekanije.

27. **Praznik sv. Trojice**. Kvaterna nedelja. Božja služba zjutraj po navadi, ob 9 z blagoslovom, popoldne križev pot in molitve za mrtve.

31. **Praznik sv. Reš. Telesa**. Ob 6 sv. maša, ob 8 slovesna peta sv. maša, po maši procesija z Najsvetejšim po navadnem redu. Zvečer ob 7 sklep šmarnic z zahvalno pesmijo.

Spored sv. birme

Prezvzišeni g. škof pride iz Predoselj ob pol 4 pop. Spodobi se, da ga slovesno sprejmemo. Zato so povabljeni vsi župljani brez izjeme, da se udeležijo sprejema. S tem pokažemo, da spoštujemo škofa kot svojega višjega pastirja in naslednika apostolov.

Po sprejemu gre škof v cerkev, kjer bo blagoslov z Najsvetejšim, potem pa v šolo, da se prepriča, koliko so poučeni otroci v verskih resnicah. Po končani vizitaciji v šoli bo vizitacija cerkve in župnijske pisarne ter župnijskega gospodarstva.

V nedeljo ob 9 je slovesen škofov vhod v cerkev. Potem podeli škof slovesen blagoslov, razglasi se popoln odpustek vsem, ki so prejeli sv. zakramente. Po pridigi škofova sv. maša in delitev zakramenta sv. birme. — Po končani birmi molitve za mrtve v cerkvi in na pokopališču.

Popoldne ob 4 obiše Prezvzišeni cerkev M. B. na Bregu, kjer bodo šmarnice s petimi litanijami.

Širite
„Kranjski zvon“

Zvečer ob pol 9 priredi Katoliška akcija, Marijina družba in cerkveni pevski zbor Prezvzišenemu pozdravni večer v Šmartinskem domu. Vstopnine ni.

Prezvzišeni se odpelje v ponedeljek popoldne na birnovanje v Ovsišje.

Kronika

Poročeni v mesecu aprilu:

1. **Jereb Jožef**, zidarski pomočnik, rojen v Otaležu na Goriškem, in **Žitnik Katarina**, rojena na Javorniku pri Jesenicah, poročena 2. aprila.

2. **Benedik Franc**, mizar v Stražišču, in **Benedičič Frančiška**, tovarniška delavka v Šenčurju, por. 8. aprila.

3. **Zadnik Franc**, tovarniški delavec, roj. v Trstu, in **Volk Štefanija**, tovarniška delavka iz Grgarja pri Gorici, poročena 29. aprila.

Umrli:

31. marca: **Oman Franc**, tovarniški delavec, hišar v Stražišču, star 38 let.

23. aprila: **Ana Weiss**, vdova logarskega uradnika pri knezu Windischgrätzu, rojena v Wilomitzu na Češkem, stara 81 let.

Razno

Celodnevno češčenje na Premskovem. Odkrito povedano, bali smo se, da se celodnevno češčenje na Premskovem ne bi obneslo, oziroma, da bo morda premalo udeležbe. Pa se je prvo celodnevno češčenje na Premskovem tako lepo izvršilo, da kaj takega skoro nismo pričakovali. Pri jutranji službi božji je bila polna cerkev, pri sv. obhajilu okrog 200 oseb, zvečer zopet pri zaključku prav lepa udeležba in cel dan so bile ure molitve prav lepo obiskane! Omenjati je treba, da je bilo lepo vreme in da imajo kmetje ta čas polno dela na polju, pa vendar je bila tako lepa udeležba! Torej: kar lepo je bilo!

Postajni križi so sedaj na razpolago v župni pisarni.

Konkubinatov je vedno več v župniji. Grdo je od hišnih gospodarjev, da trpe tako nesnago v svoji hiši radi par umazanih grošev! Gospodar, ki v svoji hiši to trpi, ima velik greh!

Veliki zvon v župnem zvoniku je zelo potreben popravila. Zaenkrat je mojster Rajgelj popravil kembelj, kmalu pa bo treba zvon presukati in napraviti nova ležišča, ker bo sicer nevarnost, da se zvon ubije ali da pade iz ležišč, kakor lansko leto manjši zvon.

Ženske naj nikar ne hodijo k sv. maši med moške na hodnik pred zakristijo!

Pri majniški pobožnosti naj ženske ne hodijo na moško stran! Ne izrivajte moških iz cerkve!

Prvo sv. obhajilo bo kakor navadno na dan presv. Trojice. Nekaterim staršem se zdi prezgodaj, da bi ga prejeli tudi otroci iz prvega razreda, čeprav so že dopolnili sedmo leto. Te starše naj spomnimo na to, da od

sedmega leta dalje veže katoličana četrta cerkvena zapoved, po kateri naj vsaj o velikonočnem času prejme sv. Rešnje Telo. Pa tudi če bi ga ta zapoved ne vezala: ali ni mnogo lepše, če otrok še nedolžen in nepokvarjen začne prejemati angelski kruh? Saj je dovolj primerov, kako zgodaj jih mnogo zabrede v greh. Zgodnja sv. spoved in obhajilo pa jih lahko tega obvaruje ali vsaj nevarnost zmanjša; saj vemo, kako so taki otroci v nemotenosti verri pripravljeni marsikaj storiti, oziroma opustiti iz ljubezni do Boga.

Ta ljubezen je malokje tako prisrčna, kakor ravno pri teh otrocih, ki prvokrat spoznajo in začutijo, kdo je Bog in kaj je storil zanje. Ti otroci hrepenijo po združenju z Bogom in Bog jih je nedolžnih vesel; zato je prav ta čas najprimernejši, da se prične evharistična vzgoja, ki naj se potem skrbno nadaljuje.

Na dan prvega sv. obhajila vabimo k obhajilni mizi tudi starše prvoobhajancev. Matere, ki so pred nekaj letih živele z njimi skupno telesno življenje, naj ta dan istčasno združi v božjem življenju On, ki se imenuje Vir življenja in svetosti. Očetje, ki jim služijo telesni kruh, naj ta dan skupno z njimi zavzijejo čudoviti dušni kruh. Pri slovesni obnovitvi krstne obljube bodite priče tudi Vi, ki ste bili nekaj botre poslali z njimi, da so jo izpovedali namesto njih. Napravite tem svojim otrokom tudi doma velik družinski praznik, ki bo Vam in njim ostal vedno v lepem spominu.

Duh. svetnik France Pokorn:

Kranjski župniki

53. **Avguštin Sluga**,¹ mestni župnik in dekan od l. 1800 (umeščen 3. 3.) do svoje smrti dne 19. julija 1842. Razcistercijan iz Kostanjevice, rojen v Ljubljani v stolni župniji 18. septembra 1753 očetu Matiju in njegovi ženi Luciji. Krstili so ga na ime sv. Frančiška Borgija. Svoje humanistične in bogoslovne študije je dovršil v Ljubljani, postal cistercijan v Kostanjevici „ad fontes Marianos“, kjer je dovršil tudi bogoslovje ter bil posevčen v mašnika dne 13. junija 1777 na naslov istega samostana in ondi pel tudi svojo novo mašo. Mož je bil čvrst in zdrav, jako zmožen in izvrsten govornik. V samostanu je izvrševal 7 let službo pridigarja in spovednika ter je imel tudi jurisdikcijo čez domače v samostanu. Ko je bil pa samostan 3. 5. 1786² po postavi cesarja Jožefa II. razpuščen in odpravljen, je Sluga sprejel v oskrbo kostanjeviško župnijo, bil njen župnik 3 leta, bil imenovan l. 1788 tudi za dekana s katerim naslovom se je preselil l. 1796 na lepo župnijo Rako in jo vladal do časa, ko je odšel v Kranj. Ustoličil ga je škofov generalni vikar in suffragan baron Raigersfeld, ki je 4 mesece potem umrl.

Sluga je postal dne 24/7 1802 častni kanonik in konzistor. svetnik. Njegovo samostansko ime pa je bilo ime velikega cerkvenega učenika sv. Avguština, ki ga je skušal posnemati v resnosti in modrosti. Bil je učen in goreč mož, ki je imel smisel za vse dobro. Poseben prijatelj je bil Sluga mlademu Baragi, kaplanu v Šmartinu poleg Kranja.

1) Ljubljanski šematizem 1788, str. 196. — Zbornik za umetn. zgodovino 1930 str. 8.

2) Milkowicz, Die Klöstern in Krain, str. 202; ta ga piše za „Skula“ mesto Sluge.